

הארחת השבת

אמרים פנינים וסיפורים על פרשת השבוע

פרשת מקץ
תשפ"ד

גיליון 192

א לעבטיגער שבת

מאת הרב יהודה צבי שפירא רב המוסדות

פוח הדיבור

נפל למקום שנפל רחמנא לצלן, כי הדיבור אינו מניח אותו לשכוח את השם יתברך, והבן הדבר היטב מגודל כוח הדיבור, והוא עצה נפלאה ונוראה למי שחפץ באמת לבל יאבד עולמו לגמרי חס ושלוש.

להשיח את הלב לפני הש"ת כמו ידד וריע

ועוד לנו בגודל כוח הדיבור, כפי ששמע מוהר"ת עת התקרב לרבינו, בדבריו של החסיד רבי לוי יצחק בנדר ז"ל (דיבורי אמונה א): עיקר הכוח שיש באדם מעל שאר הנבראים, בעולם העשייה הוא הדיבור!

הכוח היחיד שעל ידו אפשר לפעול משהו בעולם הזה, הוא הדיבור! רק על ידי הדיבור, ע"י שמדברים להש"ת ומבקשים ממנו, ורק ממנו, כמו שרבינו אמר למוהר"ת בתחילת התקרותו, שהרגיש מחסור אמתי על אף שהיה אצל הרבה צדיקים, וגם לאחר שהתקרב לרבינו, אך בכל זאת מחסורו האמיתי לא נתמלא מיד, אלא לאחר שרבינו גילה בפניו את כוח הדיבור, וכי כל ענינו הוא: שיחה בינו לבין קונו.

כי כידוע כשהגיע מוהר"ת לראשונה אצל רבינו בסוף אלול שנת תקס"ב, נשאר אצלו בעיר ברסלב למשך כל עשרת ימי תשובה, ורבינו דיבר עמו בכל יום, ומקום השיחה היה בבית המדרש, ושם בחצר בית המדרש היה איזה יזי בולט מהכותל, עליו ישבו רבנו ומוהר"ת, ורבינו דיבר ודיבר, עד שרבינו הניח ידו הקדושה על כתפו של מוהר"ת, ונענה ואמר בזה הלשון: "און וייטער איז זעהר גיט אז מען רעד זיך אויס דאס הארץ פאר השם יתברך אזו ויא פאר איין אמתן גוטן פריינד" [ובנוסף על כל אלה, טוב מאוד כשמישיח את הלב לפני הש"ת כמו שמישיח בפני ידד וריע אמיתי]. כשמוע מוהר"ת את הדיבורים הללו מפי רבינו, חש מיד שהנה הגיע למילוי מחסורו, "דורך דער זאך וועל איך שוין קומען צו מן זאך" [על ידי דבר זה כבר אגיע לעניני השייך לי].

והדיבור זה למוהר"ת דיבר רבינו גם לנו! רבינו אומר לנו: טוב מאוד כשמישיח את הלב לפני הש"ת כמו שמישיח בפני ידד וריע אמיתי.

אכן כן מתנה טובה זו של דיבור, הממשיך את השפע, נשתמש בו, נדע להעריך זאת, להכין כלים בכוח הדיבור, וכלים ריקים אל תמעיט.

בפרשתנו אנו לומדים על גודל כוח הדיבור לטוב או להיפך ח"ו. וכך אנו מוצאים בדברי חז"ל על הפסוק "ויהי כאשר פתר לנו כן היה": "אמר רבי אלעזר מנין שכל החלומות הולכים אחרי הפה? שנאמר: "כאשר פתר לנו כן היה", אמר רבא, והוא שפותר לו מעין חלמו. אמר ר' בריה משום זקן אחד ור' בנאה שמו: עשרים וארבעה פתרי חלומות בירושלים, פעם אחת חלמתי חלום והלכתי אצל כולם, ומה שפותר לי זה לא פתר לי זה, וכולם נתקיימו בי, לקיים בי מה שנאמר: שכל החלומות הולכים אחרי הפה' (ברכות נה).

ומאיך אנו רואים, על כוח הדיבור לשלילה – ב'פרשתנו', במדרש: 'ודבר שפתים אך למחסור', ע"י שאמר לשר המשקים: "כי אם זכרתני אתך והזכרתני אל פרעה", נוספו לו שנתיים בבית הסוהר, שנאמר: "ויהי מקץ שנתיים ימים" - ששם מבטחו בו.

הדיבורים הם הכלים לקבלת השפע

הדיבורים הם כלים וכוחות בידי האדם. בכוח הדיבור אפשר חלילה להזיק לעצמו, וכדבריהם (ברכות ס). שלא יפתח אדם פיו לשטן חלילה.

ומידה טובה מרובה - על כוח הדיבור שהם הכלים להשפעה הנלמד מיוסף הצדיק בפרשייתנו. וכך הם תורף דבריו (ליקוטי מוהר"ן לד): דיבורי התפילה הם הכלים שבהם מקבלים השפע הנשפע מלמעלה, כמו שכתוב 'ויברך אתכם כאשר דיבר לכם', ולפי הדיבור כן השפע, בבחינת 'הרחב פיך ואמלה', אם הדיבור בשלימות ובמלואו, היינו שהוא מקודש ומתוקן אזי יכולים לקבל בהם רוב שפע. והדיבורים של הצדיק הם בוודאי בשלימות ובמלואם, כי הצדיק הוא בחינת 'מלא פום', כי הוא זכה לבחינת מידת היסוד, כמו שכתוב 'צדיק יסוד עולם', ושם הו"ה שבספירת יסוד מנוקד במלאפ"ם, וע"כ יכול הצדיק להשפיע שפע לישראל בתפלתו, כמו שדרשו חז"ל על הפסוק 'צדיק מושל יראת אלוקים' - מי מושל בי צדיק.

וזה שנאמר אצל יוסף הצדיק 'ויסוף הוא השליט על הארץ הוא המשביר לכל עם הארץ', כי ע"י שעמד בניסיון זכה לבחינת 'מלא פום' בשלימות, ולכן היה לו ממשלה להשפיע שפע לכל ברוחניות ובגשמיות.

הדיבור הם בחינת אם הבנים שהולכת עם האדם

ועל גודל כוח הדיבור, נוכל ללמוד מדבריו הערבים לנפש ב'קיצור ליקוטי מוהר"ן' (תורה עח): גם הדבור הוא בחינת 'אם הבנים', הינו כמו שהאם הולכת תמיד עם בניה - אפילו במקומות המטונפים ואינה שוכחת אותם, כמו כן הדיבור הולך עם האדם תמיד אפילו במקומות המטונפים, ומזכיר אותו תמיד את השם יתברך, היינו שאפילו אם האדם מונח חס ושלוש בשפל המדרגה מאוד, במקום שהוא חס ושלוש, אף-על-פי-כן על-ידי הדבור יכול להזכיר את עצמו בהשם יתברך לעולם.

שאפילו אם הוא במקום שהוא, אם יתחזק גם שם לדבר על כל פנים דיבורים קדושים של תורה ותפלה, ושיחה בינו לבין קונו, או לשוח עם רבו, או חברו ביראת שמים, יכול להזכיר את עצמו בהשם יתברך לעולם, אפילו שם במקומות הרחוקים מאד מהשם יתברך, בהשם יתברך מקומות המטונפים, אפילו אם

פניני פרשה

"ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חלם והנה עמד על היאור" (מא. א)

"שנתים ימים" גימטריא "תשע מאות", כמספר עמדם וקיומם של "ב' הבתי מקדשות" - וגלות "בבל" ביניהם.

ובהמשך הפסוק "ופרעה חלם והנה עומד על היאור", אפ"ל, רמז על הגאולה העתידה שנאמר עליו: "היינו כחולמים", שכל הגלויות מכונים בשם 'מצרים ופרעה' (ליקו"מ ז) וזהו לאחמ"כ: "ופרעה חלם" - "הינו כחולמים", ו"יאור" רמז ל"גאולה", שמשם החל גאולת עם ישראל, בנסים שבקעו מהיאור.

ובמדרש "שוחר טוב" (תהלים יז): שלאחר החורבן מיד החלו להתפלל על בנין הבית, וזהו מיד לאחר "שנתים ימים" - "ופרעה חלם והנה עומד על היאור".

כן אפשר להוסיף על פי מאמרם: "אין ישראל נגאלין אלא בתשובה" (סנהדרין צז), וב'ליקוטי מוהר"ן' (עט ב) "יאור היינו תשובה, כמ"ש (איוב כח יא) 'מבכי נהרות חבש', ששב בתשובה ובוכה על חטאיו". וזהו "והנה עומד על היאור" רמז ל"תשובה". גם "עומד" הוא "תפילה", אין עמידה על התפילה, דבוכות ה"תשובה" ו"התפילה" נגאלים.

ובדברי המדרש (מד"ר ריש פרשה מט) על פסוק זה: "יהי מקץ" קץ שם לחושך וכו' רמז על הגאולה בכאן, כדברינו.

"ויהי מקץ שנתים ימים" (מא א)

אפ"ל "שנתים ימים" ר"ת "שי", ע"ד מאמרם במאמר רבי יהושע בן לוי (עוקצין פ"א): עתיד הקב"ה להנחיל שלש מאות ועשר עולמות ומוכיח מאומרו (משלי ח) 'להנחיל אוהבי יש'.

וזהו "ויהי מקץ שנתים ימים" - מקץ שנתיו וימיו של האדם - ע"י מעשיו הטובים זוכה - לשי"י עולמות.

'והנה מן היאור עולות שבע פרות יפות... והנה שבע שבלים' (מא ב ה).

אפ"ל דבתוך החלום מרומז ענינו של "יוסף". "פרות" רומז על "בכור שורו הדר לו" הנאמר על יוסף, ויעויין ברמב"ן עה"פ "ויקרא האדם שמונת" (בראשית ב כ) דשור ופרה הם זכר ונקבה - שהם מין אחד. וכן "שבע שבלים" מרומז חלומו של יוסף "מאלמים אלמים בתוך השדה".

ומספר "שבע" רומז על "צדיק" וכמואב ב'זוהר' על הצדיק "אנת הוא שבת דכולי יומי". ו'בפרי עץ חיים' (שער ט"ו באב וט"ו בשבט): דבכל מקום "יסוד צדיק" הוא אות ז'.

ויעויין ב'מדרש תנחומא', שיוסף תיקן לו בדבר חלומו, ואמר לו: לא כך ראתי וכו'. ופרעה תמה על כך, והוא שאביו מברכו "בן פרת יוסף" אל תקרא בן פרת, אלא "בן הפרות יוסף". דכל זה רמז דמהותו של יוסף הצדיק היה בדבר חלום זה.

"ותעמדה אצל הפרות על שפת היאור" (מא א) הפרות הרעות דקות הברש, שאכלו את הפרות הטובות, נאמר לפני כן שעמדו ליד הפרות הטובות: ותעמדה'.

שירת הפרשה

"כַּאֲשֶׁר פָּתַר לָנוּ בֶן הָהָי" - נִלְמַד בַּפְּרָשָׁה אַחַר הַדְּבַר - דְּבַר הַחֲלוֹם מִתְקַיֵּם וְנִשְׁעָה.

לְמַדְנֵנוּ, דְּבָכּוֹחַ הַדְּבַר הַדְּבָרִים נִקְבָּעִים הֵם הַכֹּלִים לְהַמְשִׁיךְ וְשׂוּעָה וְחֲסָדִים.

מִיּוֹבְרָךְ אֲתָכֶם כַּאֲשֶׁר דָּבַר לָכֶם' - נִלְמַד מִפְּעֻלָּה הַדְּבַר הוּא כְּלֵי הַשְּׁפַע לְקַבֵּל אֶת הַבְּרָכָה.

זְכוֹר נְזַכֵּר, הַדְּבָרִים הֵם אֲשֶׁר הַשְּׂוֹעוֹת פּוֹעֲלִים לְטוֹב וְלַבְּרָכָה הַדְּבָרִים מְצַטְרָרִים וְנִשְׁעָלִים.

הַמְשִׁיךְ פְּנִינֵי פְּרָשָׁה

סיפורים מאירים

סיפורי פרשה במשנת רביה"ק מוהר"ן מברסלב ותלמידיו זצ"ל

"ויזכר יוסף את החלומות אשר חלם" (בראשית טב ט)

חלומה של מוהר"ת שסיפר לרבים !

היה זה מוהר"ת זצ"ל, שבדרך כלל לא התייחס לחלומות יותר מדי, כשהיה בא אליו מי לדבר על חלום, היה מוהר"ת משיבו כלאחר יד: אל תספר לי מה שקורה לך כשאתה ישן, תאמר לי מה עובר עליך בהקיץ...". (בליקוטי הלכות - הלכות ראש חודש ז' מח מט ונ"ה, מאריך מוהר"ת על חלומות יוסף וכוחו לפרש חלומות של אחרים).

אולם היה מוהר"ת מטה אזנו לשמוע את חלומותיה של הצדקנית מרת אדל - בת רבינו, והיה מייחס להם חשיבות מיוחדת. כן העלה על הכתב בספר "חיי מוהר"ן את החלומות וחזיונות הרבים של רבינו בימי חייו הקדושים.

ובאשר לחלומות של מוהר"ת עצמו, הוא סיפר לאחרים רק על שנים שהשאירו את רישומם עליו, וביניהם היה זה חלום זה:

היה זה שבועות ספורים קודם הסתלקותו, בשבת חנוכה שנת תר"ה: ראיתי את רבינו אוחז בידו את הספר הנשרף (ספר שרבינו כתבו וציוה לשרפו בימי חייו) ובקשתי מרבינו שילמד עמי בספר זה. השיב לי רבינו: "עבור זה הנך כבר צריך לבוא אליו..."

לאחר שמוהר"ת סיפר על חלום זה, בוא הוא נקרא לבוא אל רבינו (שכבר היה יותר משלושים שנה לאחר הסתלקותו של רבינו לגנזי מרומים), נענה ואמר: "אף על פי שרבינו אמר לי פעם ה' עמך ואל תפחד". אעפ"י, מפחד אני מחלום זה" - - -

"אלוקיכם ואלוקי אביכם נתן לכם מטמון באמתותיכם" (בראשית מב כח)

הכסף שמצא רבי שמואל שפירא בכיסו !

עניית גדולה שררה בביתו של החסיד רבי שמואל שפירא זצ"ל, בלבבו הווער עסק תדיר בעבודת השם, והשליך אחר גוו עניני עולם הזה.

אך רבי שמואל לא שכח חלילה את בני משפחתו, על אף דביקותו הגדולה כחד משרפי מעלה הביא מחיית ביתו לילדיו ולבני ביתו, בדרכי ההשגחה העליונה.

היה זה תקופה שכל יום ששי, עת היה שב מתפלתו ב"כותל המערבי", היה מוציא מכיסו שני שילינגים לזוגתו, סכום יחסית נכבד שהיה בו עבור הוצאות השבת לבני ביתו.

עד שהתגלה הסוד; כאשר שהה רבי שמואל ליד הכותל, היו מגיעים לשם שנים מגדולי וצדיקי הדור, הלא הם: הרה"ק רבי שלמקה מזוועה"ל. וכן הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זצ"ל.

וראה זה פלא - שניהם יחדיו, תחבו לתוך כיסי הקפטן הירושלמי של רבי שמואל, כל אחד שילינג שלם שיהיה לו לרבי שמואל להוצאות השבת.

ורבי שמואל השקוע כל כך בעבודת קונו, אינו חש, אינו רואה ואינו מרגיש, וגם אינו יודע מי הם התורמים הנכבדים והצדיקים, שרוצים חבל ונחלה בעבודתו התמה, ומעריפים עליו שפע לכבוד שבת, שפע משנה כסף באמתחתו.

"צפנת פענח" (בראשית מא מה)

רש"י: מפרש הצפונות

מפרשים את התיבות הצפונות של "מזמור שיר ליום השבת" !

היה זה החסיד הנאה רבי הירש לייב הידוע בעבודת קונו ויוצרו בלבו הווער. ובדרכי עבודתו - שח וסיפר החסיד רבי נחמן בורשטיין (בספר בצלו של הרבי): היה זה כשסיפר לי פעם רבי הירש לייב - בדרך אגב שבליל שבת קודש היה שב לביתו בשעה מאוחרת, ושאלתיו, מה הוא עשה כל אותו הזמן והוא ענה לי בפליאה: "מה זאת אומרת? התפללתי!"

"אלב תפילת ליל שבת קצרה היא קצרה?" שאלתי. "תפילת קצרה?" התבונן בי רבי הירש לייב תמה, הבה ותראה כמה עמקתו של "מזמור שיר ליום השבת", הוא החל לזמר את המזמור, כשמדי פעם הוא עוצר ומסביר לי כמה דברים אפשר לכוון בו.

למשל בפסוק "טוב להודות לה", אפשר לקחת את כל תורה ב' תנינא ב'ליקוטי מוהר"ן' - תורה של "מי תנוכה" המדברת מתורה והודאה, וכאן הרחיב לדבר בתורה זו.

ולדוגמא: במילים "עלי עשור עלי נבל" אפשר למצוא רמז לעשרה מיני גנינה' שגילה רבינו, ב"תיקון הכללי", והפסוק "צדיק כתמר יפרח"... כך ישב רבי הירש לייב ושח עמי כשעתיים וכל כולו בפנימיות "מזמור שיר ליום השבת" ו"ה' מלך".

כשסיים, שאלתי אותו: האם בכל פעם כיוונתם את כל מה שהזכרתם? "לאו דוקא" ענה, 'בכל פעם מצאתי עצמי בכל פסוק באופן אחר, אבל התפלות מה יש לך למצוא כל כך בפרקים אלו, לכן ישבתי להראות לך כמה יש בהם'.

מן הקטן שהיא ילדי העתים | הַנֶּר הַקָּטָן שֶׁהָאִיר לְגַדְלָהּ !

ילדים יקרים ! נמצאים אנו בסיום ימי חג החנוכה הקדושים, לילות שאָנוּ כֵּל לַיְלָה הַדְּלֵקָנוּ גְרוֹת הַחֲנֻכָּה, הַגְּרוֹת הַקְּדוּשִׁים שְׁעוּשִׁים לָנוּ כֵּל כֵּל כֵּל טוֹב עַל הַלֵּב, אַ אֵיזָה שְׂמִיחָה וְקִדְשָׁה פְּנִימִית שְׁאֵנוּ חֲשִׁים וּמְרִגְשִׁים מְגֻרוֹת הַחֲנֻכָּה.

הַבַּיִת נִתְבַּוֵּן וְנִקְחָ קֶצֶת צִדְדָה מֵה'נֶר', הִיא זֶה גְּדֻלְהוֹ שֶׁבָּא לְחֻדְר חֲשׂוֹךְ וְאֶפְל, וּמִחֲפֵשֶׁת שֶׁם מִשְׁהוּ שְׂמֵאוֹד חֲשׂוֹב לוֹ, אֶךְ מִפְּאֵת הַחֲשֵׁךְ אֵין הוּא יְכוֹל לְמַצֵּא אֶת הַדְּבָר שֶׁהוּא מִחֲפֵשֶׁת.

אִם נִתְבַּוֵּן בְּדָבָר - מֵה שֶׁגְּדֻלְהוֹ מִחֲפֵשֶׁת בְּחֻדְר חֲשׂוֹךְ - זֶה נִמְצָא, אֶךְ הַחֲשֵׁךְ מִסְתִּירוֹ שְׂאֵי אֶפְשֶׁר לְמַצְאוֹ. וְזֶה הוּא מְדֻלֵּק "נֶר קָטָן", וְעַם נֶר זֶה, מִיָּד הוּא מוֹצֵא מֵה שֶׁהוּא חֲפֵשֶׁת.

זֶהוּ סִגְלוֹתוֹ שֶׁל הַנֶּר לְמַצֵּא מֵה שֶׁיֵּשׁ לָנוּ, מֵה שְׂחֲבוּי בְּתוֹכָנוּ, אֶךְ לֹא תְּמִיד אֲנוּ רֹאִים זֹאת.

אוֹר הַמְּאִיר, אֶפְלוֹ הוּא אוֹר קָטָן - זֶה כִּבְר עוֹזֵר לָנוּ.

הַרְבֵּה דְּבָרִים יֵשׁ לָנוּ שְׂמֵאִירִים לָנוּ בְּחַיִּינוּ, "נֶר ה' נִשְׁמַת אֲדָם" - הַנְּשָׁמָה הַקְּדוּשָׁה זֶה אוֹר, אִם נִשְׁמַר עֲלֶיהָ בְּטִהְרָתָהּ, זֶה יֵאִיר לָנוּ, זֶה חֵלֶק אֱלוֹקִי מִמֶּעַל.

"כִּי נֶר מְצוּה וְתוֹרָה אוֹר", הַמְּצוּוֹת וְהַתּוֹרָה הֵם אוֹר שְׂמֵאִירִים לָנוּ אֶת הַדְּרָךְ, הֵם אֲשֶׁר נוֹסְכִים בְּנוֹ אֶת הַתְּקוּהָ הַבְּרָכָה מֵהַחֲשֵׁךְ, טֵעֲמָה וְרֹאֵי כִּי טוֹב הֵשֶׁם.

רְבִּנּוּ נִחְמַן מִבְּרִסְלָב כּוֹתֵב בְּ'לִיקוּטֵי מוהר"ן' שְׁעַם כֵּל מְצוּה יְהִי לָנוּ נֶר שְׂנוֹכֵל לְחֲפֵשֶׁת אֶת אוֹצְרוֹת הַמְּלָךְ בְּגוֹן עֵדוּן בְּגוֹנִים וְבִאוֹצְרוֹת שֶׁל הַמְּלָךְ.

נִזְכֵּר נֶר קָטָן מְגִרֵשׁ אֶת הַחֲשֵׁךְ, כֵּל מְצוּה כֵּל חֲסֵד, כֵּל דְּבָר טוֹב - נוֹתֵן לָנוּ אוֹר. מִי לֹא אוֹהֵב אוֹר !

צִוִּית רְאִיָּה <<

**אורות נרות חג
החנוכה אצורים
וגנוזים בתוכנו**

**נמשיך את אורם
הגדול לכל ימות
השנה.**

**וכבר היה שח
הרה"ק ממשעהרין
בסיום ימי החגים:
לא עבר חג אלא
הכנסנו חג...**